

אוניברסיטת
רייכמן
מכון אהרן
למדיניות כלכלית
ע"ש אהרן דוברת ז"ל

כנס מכון אהרן למדיניות כלכלית בבית ספר טיומקין לכלכלה בנושא:

האתגרים הכלכליים של ישראל לשנים הבאות

29 באפריל 2026

כנס מכון אהרן למדיניות כלכלית בבית ספר טיומקין לכלכלה

אסטרטגיה להפחתת יוקר המחיה בישראל

ד"ר שרית מנחמכרמי

מנהלת מחקר בכירה, מכון אהרן למדיניות כלכלית
צוות המחקר: ד"ר עידית קלישר, סני זיו, דור ביתן

אפריל 2026

הגדרת יוקר מחיה | יוקר המחיה הוא הפער במחיר סל המוצרים והשירותים של משק בית ממוצע לעומת מדינות אחרות

עלות סל התצרוכת בישראל **גבוהה ב-21%** מעלותו במדינות עשירות
וב-68% מעלותו במדינות עניות יותר במונחי תוצר לנפש

יוקר המחיה שוחק את רמת החיים בישראל ב-14%* ועלול לעודד הגירה
באילו תחומים ישראל יקרה ולמה?

מחירי הדיור והמזון זינקו והם מהווים 51%–58% מיוקר המחיה

ב-2005 היו מחירי הדיור נמוכים ב-31% ומחירי המזון נמוכים ב-26% ביחס למדינות העשירות

פער המחירים בין ישראל למדינות הייחוס לפי קטגוריות צריכה*

מזון:
17% מהסל

דיור:
27% מהסל

מהן הסיבות להתייקרות הדיור והמזון ומהי המדיניות המומלצת?

**מאז 2012 עלייה ריאלית של 4.1% לשנה – מחיר דירה
ממוצעת גבוה ב-26% ביחס להכנסה למשק בית**

**יוקר המחיה
בדיוור**

הבעיה:

**ב-15 השנים האחרונות קצב גידול משקי הבית גדול מכמות הדירות המתווספת נטו
פער מצטבר של 120 אלף יחידות דיור**

סיבות מרכזיות:

תכנון הדיור אינו מחובר לנגישות
תחבורתית למוקדי תעסוקה ומסחר

רשויות מגבילות את התרי הבנייה למגורים
עקב פערי ארנונה מול בנייה מסחרית

**עלות הזמן בפקקים מעלה את יוקר המחייה ב-6% נוספים
בהעדר מדיניות תכנון ותמריצים לבנייה תואמת נגישות תחבורתית המצב מחמיר!**

המדיניות המומלצת

יוקר המחיה בדיור

- 01 הגדלה מתמשכת של היצע הדיור בקצב של כ-75–80 אלף יחידות דיור בשנה ב-5–10 שנים הבאות
- 02 יצירת מערכת תמריצים לרשויות מקומיות למתן היתרי בנייה למגורים
- 03 תכנון ויישום דיור מותאם תחבורה ציבורית – בנייה סביב המטרו (תמ"א 70), רכבת קלה וכבדה
- 04 תמריצים והורדת בירוקרטיה ורגולציה להתחדשות עירונית בכל הארץ
- 05 הכנסת חברות בנייה בינלאומיות לישראל – ידע טכנולוגי מתקדם ויכולות ביצוע

התוצאה על בסיס מודל מכון אהרן: תוך 10–15 שנים מחירי הדיור יתאימו את עצמם להכנסה למשק בית, כפי שהיה לפני 15 שנים

יוקר מחיה בתוצרת חקלאית: פירות וירקות וחלב ומוצרי

סיבות מרכזיות:

01

תמיכה ציבורית בחקלאים - על רקע ערכים חברתיים וסביבתיים בישראל, בניגוד למדינות בעולם, התמיכה נעשית באמצעות המחירים:

חסמי יבוא:

- מכסים אפקטיביים של 40%-75%
- מגבלות רגולטוריות מחמירות מתוקף תקנות הגנת הצומח ביבוא פירות וירקות

תכנון משק החלב:

מכסות יצור חלב ומנגנון קביעת מחיר מטרה לחלב גולמי

התייקרו מאז 2005

+47%

גבוה ב-45%
ממדינות הייחוס

+86%

גבוה ב-15%
ממדינות הייחוס

40%

מסל המזון

02

קצב גידול גבוה בביקושים על רקע גידול האוכלוסייה ועלייה ברמת החיים ירקות ופירות: כיום 95% מהקרקע לעיבוד חקלאי מנוצלת.
בשנים 2000-2024 גדל הייצור המקומי ב-10% והאוכלוסייה ב-52%

המדיניות הכלכלית הנכונה לתמיכה בחקלאים

העלות התקציבית הכרוכה במעבר
לתמיכות ישירות נמוכה והתועלת
לחקלאות ולרווחת האזרחים – גדולה

01 תמיכות ישירות להבטחת ייצור והכנסה לחקלאים
ע"פ השטח המעובד או תפוקות (חלב) כמקובל
במדינות מתקדמות ובהמלצת ה-OECD

02 בחלב: ביטול תכנון הענף דרך חלוקת מכסות
ומעבר לייצור על פי שיקולים כלכליים

03 הפחתת חסמי יבוא:
הפחתת מכסים מדורגת
בפירות וירקות: הקלה במגבלות ייבוא הנובעות מתקנות
הגנת הצומח, תוך שמירה על עקרונות בטיחות

מעבר לתמיכות ישירות הוא הכרחי, אולם יש להגיע להסכמות עם
החקלאים ועל בסיסן לקבוע את תהליך המעבר בכדי למנוע זעזוע בענף
ופגיעה בעיקר בחקלאים ותיקים

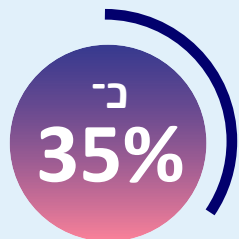
גורמים ליוקר המחיה בתחום המזון הכללי ומוצרי צריכה (FMCG)

מיסוי

שיעור מע"מ גבוה בישראל ביחס למדינות הייחוס
פערי המע"מ מסבירים 3–11 נקודות אחוז מהפער

כשרות

רגולציה בייצור ובייבוא
תוספת של 5%–8% למחירי המוצרים
חסם יבוא אפקטיבי

מפער המחירים

חסמי סחר

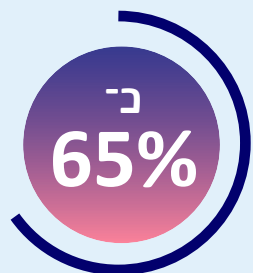
רגולציה עודפת
ובירוקרטיה ביבוא
חיזוק השחקנים הגדולים

מבנה הענף ורמת התחרותיות

ריכוזיות גבוהה, מבנה
קונגלומרטי

עלויות יצור גבוהות

שוק קטן עם נטל בירוקרטי גבוה
עלות גבוהה של חומרי גלם
עלויות שינוע גבוהות

מפער המחירים

מדיניות: קידום תחרות באמצעות יעדים מדידים להפחתת רגולציה עודפת

02 הגברת התחרות דרך הסרת חסמי יבוא רפורמת "מה שטוב באירופה – טוב בישראל" – יש להמשיך ולפעול ליישום אפקטיבי במזון רגיש ותמרוקים

03 כשרות – שבירת מונופול הרבנות הראשית ("רפורמת כהנא"); "מה שכשר באירופה כשר בישראל"

04 מקטע ההפצה – עידוד הקמת ארגוני יצרנים

05 הסרת חסמים לכניסה של חברות זרות

01 הפחתת רגולציה ומדידה* של הנטל הבירוקרטי בכל התהליכים המשמעותיים. הצבת יעדים להפחתה לכל רגולטור.

יש לפעול להסרת חסמי התחרות במקביל

הטיפול ביוקר המחיה אינו כרוך בתקציבים גדולים וישפר משמעותית את רמת החיים בישראל!

תודה